

ALESSANDRO BARICCO

BİNDOKUZYÜZ

OKYANUS PİYANİSTİ EFSANESİ

BİR MONOLOG

TÜRKÇESİ
TURHAN KAYAOĞLU

Alessandro Baricco
BİNDOKUZYÜZ

Okyanus Piyanisti Efsanesi

Can Yayınları: 1605

Çağdaş Dünya Edebiyatı: 656

Novecento, Alessandro Baricco

© Giangiacomo Feltrinelli Editore Milano, 1994

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2006

1. basım: Şubat 2007

Yayına Hazırlayan: Pınar Savaş

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi

Kapak Düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Gülay Yıldız

Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset

İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0744-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Alessandro Baricco
BİNDOKUZYÜZ

Okyanus Piyanisti Efsanesi

BİR MONOLOG

Türkçesi
TURHAN KAYAOĞLU

CAN YAYINLARI

**ALESSANDRO BARICCO'NUN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

KENT / *roman*
ÖFKE ŞATOLARI / *roman*
İPEK / *roman*
HOMEROS, İLYADA / *roman*

Alessandro Baricco, 1958'de İtalya'nın Torino kentinde doğdu. Yazarlık uğraşına, *La Repubblica* gazetesinde müzik eleştirmeni olarak başladı. Daha sonra *La Stampa* gazetesinde kültür gazeteciliği yaptı. Denemeler ve kısa öyküler yazdı. RAI televizyonuna sanat programları hazırladı. Torino'da anlatım tekniklerinin öğretildiği bir okul kurdu. İlk romanı *Öfke Şatoları* Fransa'da Mécidis Ödülü'ne değer görüldü. İkinci romanı *Okyanus Denizi* ile İtalya'da Viareggio Ödülü'nü aldı. *İpek* adlı yapıtı yaygın bir okur kitlesiyle buluştu, otuza yakın dile çevrildi. Daha sonra *Cam Ülkeler*, *Kansız* ve *Homeros, İlyada* adlı yapıtları yayınlandı.

Turhan Kayaoğlu, 1948'de İstanbul'da doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdikten sonra *Demokrat* gazetesinin Ankara bürosunu yönetti. 12 Eylül askerî darbesinden sonra gittiği İsveç'te gazetecilik uğraşını sürdürdü. *Aykırı Kuşlar* ve *İki Yabancı* adlı iki romanı, *Aşk Var mı?* adlı bir şiir kitabı yayınlandı. Pär Rådström'ün *Dönüş* adlı öykü kitabını, Peter Curman'ın *Ayak İzleri* adlı şiir kitabını, Ingmar Karlsson'un *Din*, *Terör*, *Hoşgörü*, *Bölgeler Avrupası* ve *Avrupa'nın Üvey Evlatları* adlı kitaplarını Türkçe'ye çevirdi.

Bu metni bir oyuncu: Eugenio Allegri ve bir rejisör: Gabriele Vacis için yazdım. Piyesi hazırlayıp ilk kez bu yıl, temmuz ayında Asti Festivali'nde sahneye koydular. Yazdığım şeyin bir tiyatro metni olduğunu söylemek yeterli olacak mı bilmiyorum ama kuşkularım var. Şimdi metni kitaba dönüşmüş haliyle görünce daha çok, gerçek bir sahne eseri ile yüksek sesle okunacak bir öykü arasında bir yerde olduğunu düşünüyorum. Böylesi metinler için bir isim bulunduğunu sanmıyorum. Nasıl olursa olsun, fark etmez. Anlatmaya değer güzel bir öyküydü bu. Birilerinin bunu okuyacağını düşünmek hoşuma gidiyor.

A.B.

Eylül, 1994

Barbara'ya

Her zaman birisi birden kafasını kaldırır... ve onu görürdü. Anlaması zor bir şey bu. Demek istiyorum ki... Binden fazla kişiydik o gemide: geziye çıkmış Karunlar, ve göçmenler, ve tuhaf insanlar, ve biz... Ve yine de her zaman birisi, bir tek kişi, herkesten önce... onu görürdü. Belki tam yemek yerken ya da güvertede gezinirken... belki tam pantolonunu yukarı doğru çekerken... bir an başını kaldırır, denize doğru şöyle bir bakar... ve onu görürdü. O anda olduğu yerde çakılır kalırdı. Kalbi çılginca vurmaya başlardı, ve her zaman, her Allahın cezası defada; yemin ederim, her zaman; bize, gemiye, herkese doğru döner ve bağırırdı (*yavaş ve uzatarak*): Amerika! Sonra da orada, bir fotoğrafçıya poz verir gibi, sanki onu, Amerika'yı, kendisi yaratmış gibi bir edayla, hareketsizce dururdu. Akşamları işten çıktıktan sonra ve pazar günleri, duvarcı ustası olan namuslu kayınbiraderinden yardım alarak... Önceleri kontrplaktan bir şey düşünmüştü, sonra... coşkunun birazcık öne çıkmasına izin vermiş, Amerika'yı yapmıştı. Amerika'yı ilk önce gören kişi... Her gemide bir tane bulunur bundan. Ama sanmayın ki her şey öyle kendiliğinden olup bitiverir... ışık yansımaları filan da değıldir mesele. Kader bu. Evet, kaderin

ta kendisi. Bu an, daha başlangıçta hayatlarına kazınmıştır o insanların. Ve onlar daha çocukken gözlerinin içine bakabilir ve dikkatlice bakınca, daha o zaman bile, görebilirdiniz onu: Amerika'yı... bağlarından kopmaya daha o zamandan hazır, sınırlar boyunca kayar ve kanda akar, ne bileyim, ta beyne ve oradan dile, ta çığlığın içine (bağırır) AMERİKA, şimdiden oradadır o, o gözlerde, çocuktur, tam da öyle, Amerika.

Oradadır ve beklemektedir.

Bunu Danny Boodmann T.D. Lemon Bindo-kuzyüz öğretmişti bana. Okyanus'ta çalan gelmiş geçmiş bütün zamanların en büyük piyanisti. İnsanların gözünde, onların ne göreceklerini görürsün, ne gördüklerini değil. Öyle demişti: ne göreceklerini.

Onu birçok defa gördüm, Amerika'yı... altı yıl boyunca, bu gemide. Ve her yıl, beş-altı yolculuk, Avrupa'dan Amerika'ya, her zaman suyun içinde, Okyanus'ta. Karaya çıktığın zaman çişini bile dümdüz yapamazdın tuvalette. O hareketsiz dururdu öylece, Okyanus. Ama sen, sen sallanmaya devam ederdin. Çünkü bir gemiden karaya inilebilir elbette, ama Okyanus'tan.... Gemiye bindiğimde on yedi yaşındaydım. Ve hayatta umursadığım sadece bir şey vardı: trompet çalmak. Limanda *Virginia* adlı buharlı gemiye adam aradıkları lafını duyunca aşağıya inip kuyruğa girdim. Ben ve trompetim. Ocak 1927. "Bizde müzisyen var zaten," dedi kumpanyadaki tip. "Biliyorum," ve çalmaya başladım. Olduğu yerde durdu ve hiç kıpırdamadan gözlerini bana dikti. Bitirene kadar bekledi, tek kelime söylemeden. Sonra,

“Neydi bu?” dedi.

“Bilmiyorum.”

Gözleri parladı.

“Eğer ne olduğunu bilmiyorsan caz’dır o.”

Sonra ağzında tuhaf bir hareket belirdi, belki bir gülümsemeydi bu, tam orada bir altın diş vardı, tam ortada, sanki satmak üzere vitrine koymuştu onu.

“Bu müzik onları çılgına çevirecek, yukarıda.”

Yukarıda lafı gemide anlamına geliyordu. O tuhaf gülümseme de beni işe aldıkları anlamına.

Günde üç-dört defa çalışıyorduk. Önce lüks mevkideki zenginlere ve sonra ikinci mevki yolcularına ve bazen de o zavallı göçmenlerin yanına gidiyor ve çalışıyorduk, ama üniformasız, tıpkı gündelik kıyafetle dolaştığımız gibi ve kimi zaman onlar da çalışıyordu, bizimle birlikte. Çalışıyorduk, çünkü Okyanus büyüktür ve korkutur insanı. Zamanın nasıl geçtiğini anlamasınlar diye çalışıyorduk, nerede olduklarını unutsunlar diye ve kim olduklarını. Dans etsinler diye çalışıyorduk. Çünkü dans edersen ölmezsin. Ve Tanrı seni duyar. Ve *ragtime* çalışıyorduk. Tanrı bu müzikle dans ettiği için, kimsenin görmediği zamanlarda.

Tanrı bu müzikle dans ediyordu, zenci idiyse tabii.

(Oyuncu sahneden ayrılır. Dixie müziği duyulur, çok neşeli, ama aslında aptalca. Oyuncu yeniden sahneye çıkar, şık bir buharlı gemi cazcısı kılığında. Ve sonra sanki sahnede cazbant varmış gibi hareket etmeye başlar).

Ladies and Gentlemen, meine Damen und Herren, Signore e Signori... Mesdames et Messieurs, gemimize hoş geldiniz, en ince teferruatına kadar *Titanic*'e benzeyen bu yüzen şehre... sakin olun! Oturun lütfen, oradaki bayım korkuyor mu yoksa, çok iyi gördüm yaptığı hareketi... Okyanus'a hoş geldiniz. Sahiden, niye buradasınız? Bahse girelim: Alacaklılar yakanıza yapışmıştır belki. Derdiniz altın avıysa otuz yıl gecikmeyle geliyorsunuz. Gemiye görmeye gelmişsiniz ve sonra da denize açıldığını fark etmediniz. Sigara almak için bir anlığına dışarı çıktınız, şu anda karınız poliste ve hakkınızda iyi bir insan olduğunuzu söylüyor, tümüyle normal, otuz yıldır bir defa bile kavga etmediniz... Tek kelimeyle, ne bok yemeye buradasınız? Şu lanet olası dünyadan üç yüz mil ve bir sonraki kusmuk atağından iki dakika uzakta? Pardon *madame*, şaka yaptım, sadece güvenin bana. Bu gemi Okyanus'un masasındaki bir bilardo topu gibi sakince süzülür, *tak!* Altı gün daha var, ve iki saat ve kırk yedi dakika daha, ve sonra *langirt*, New Yoookoork denen deliğe!

(Ön planda cazbant)

Bu geminin birçok açıdan pek enteresan özellikleri olduğunu ve dünyada eşi benzeri bulunmadığını sizlere açıklamama gerek var mı, bilmiyorum. Kaptanımız *Smith*, klostrofobisiyle¹ ünlü ve fevkalade bilge bir kişi (muhakkak fark etmişsi-

¹ *Klostrofobi*: Kapalı yer korkusu. (Ç.N.)

nizdir, kendileri bir tahlisiye sandalında yaşamaktadır). Sizin için bir kurmay da çalışıyor burada, alanında nerdeyse bir tane, meslek adamı olarak tümüyle normal dışı: *Paul Siezinski*, ikinci kaptanımız, bir zamanların Polonyalı papazı, duygulu, biyo-enerji terapisti, ne yazık ki kör... *Bill Joung*, telgrafçı, büyük satranç ustası, solak, kekeme... Gemi hekimi, Dr. *Klausermanspitzwegendorfentag*,¹ onu çağırmak için çok zorda kalırsanız, vay halinize... Ama her şeyden önce,

Monsieur Pardin

baş aşçı,

direkt Paris'ten gelen, ayrıca da gemide mutfak olmaması gibi bir garabete kişisel olarak mim koyduktan sonra hemen geri dönen. Bu durumu zekice görüp not düşen *Monsieur Camembert* de (kabin no: 12) bugün lavabosunun mayonezle dolu olduğundan şikâyetçi olmuştur ki, bu da başka bir garabettir. Çünkü mutfak olmaması hasebiyle lavabolarda normal olarak söğüş et bulundurulur, bu da gemide *Monsieur Pardin* gibi kesinlikle gerçek bir aşçının yokluğuna bağlanmalıdır ki, mutfak bulacağı inancıyla direkt olarak geldiği gemiden hemen gerisin geriye Paris'e dönmüştür. Biz de hakikatin kendisine dönelim ve bu eksikliğin, dünyaca ünlü bir anoreksi² mustaribi olan ve geminin tasarımını yapan, mümtaz mühendislerden *Camilleri*'nin muzip unutkanlığı yüzünden olduğunu söyleyelim ve zatlarını en yürekten alkışlaaaaaamızla şerefliendirelim.

¹ Köyün delisi Klauser. (Ç.N.)

² Anoreksi: Yeme bozukluğu. (Ç.N.)

ALESSANDRO BARICCO

BİNDOKUZYÜZ

BİR MONOLOG

Alessandro Baricco'nun, satış rekorları kıran *İpek* adlı yapıtı, insanoğlunun mutluluk arayışının şiirsel bir masalıydı. *Öfke Şatoları*'nda, yaşamın kıyısına varmaya çalışan, olupaksızın peşinde koşan insanların sarsılmaz umudunu dile getiren yazarın *Kent* adlı kitabı, Kafka'nın yapıtlarıyla kıyaslanıyordu. *Homeros, İlyada*'da, eski çağların ölümsüz destanı tanrıların olmadığı çağdaş bir yorumu kavuşuyordu. *Cennet Sineması*'nın ünlü yönetmeni Giuseppe Tornatore'nin beyazperdeye de uyarladığı *Bindokuzyüz* ise, 1900 yılının ilk günü bir transatlantik bir kutunun içinde bulunan ve "Bindokuzyüz" adı verilen bir bebeğin olağandışı öyküsü. Olağanüstü bir piyano virtüozu olan ve yaşamı boyunca karaya hiç ayak basmayan "Bindokuzyüz", giderek bir efsaneye dönüşecektir. Baricco'nun *Bindokuzyüz*'ü, çarpıcı bir öyküden yola çıkarak, 20. yüzyıla şaşırtıcı derinlikte bir yorum getiriyor.

KAPAK RESMİ: JUN PARK

ISBN 978-975-07-0744-5

9 789750 707445

<http://www.canyayinlari.com>